

Uspješna mreža
znanja, iskustva i najboljih praksi
- Aquasan mreža u BiH

Memorandum o politikama 2025

STAVOVI AQUASAN MREŽE U BIH U SEKTORU VODNIH USLUGA

1 Upravljanje oborinskim vodama za bolju budućnost

**USVOJITI I PRIMIJENITI
INTEGRIRANI PRISTUP
UPRAVLJANJU OBORINSKIM VODAMA**

2 Katastrofe nisu uvijek prirodna pojava

**INTEGRACIJA MJERA ZA SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA JE
KLJUČNA ZA ODRŽIVI RAZVOJ**

3 Koliko je star sektor vodnih usluga u BiH

**STVARANJE POVOLJNOG OKRUŽENJA
ZA PRIVLAČENJE MLADIH**

Memorandumom o politikama 2025, Udruženje za oblasti voda i zaštitu okoliša "Aquasan mreža u BiH" zauzima stav prema bitnim sektorskim temama.

Aquasan mreža u BiH je vodeće udruženje stručnjaka koje jačanjem kapaciteta i zagovaranjem za unaprjeđenje politika doprinosi održivosti i kvaliteti vodnih usluga i zaštite okoliša u BiH i drugim državama Jugoistočne Europe.

1 Upravljanje oborinskim vodama za bolju budućnost

USVOJITI I PRIMIJENITI INTEGRIRANI PRISTUP UPRAVLJANJU OBORINSKIM VODAMA

Intenziviranje klimatskih promjena i ubrzana urbanizacija dovode do sve većeg opterećenja na sisteme za upravljanje oborinskim vodama. Kroz sinergiju tehničkih inovacija, edukacije i društvene odgovornosti, moguće je postići značajne ekološke i ekonomske koristi.

Tradicionalni pristupi odvodnji oborinskih voda pokazuju se nedovoljnim pred izazovima koje donose ekstremne vremenske prilike i rastuća potreba za održivim razvojem urbanih sredina. Bosna i Hercegovina (BiH), kao država u procesu pridruživanja Europskoj uniji (EU), suočava se s potrebom modernizacije postojećih sistema i usvajanja savremenih praksi upravljanja oborinskim vodama. Većina postojeće infrastrukture u BiH je izgrađena prije više decenija i nije prilagođena trenutnim potrebama i klimatskim promjenama. Tradicionalno, pri planiranju sistema odvodnje oborinskih voda, naglasak je bio na izgradnji velikih i skupih kanalizacionih sistema čiji je cilj bio brzo odvođenje oborinske vode iz urbanih područja prema recipijentima. Dominiraju mješoviti kanalizacioni sistemi koji kombiniraju oborinske i fekalne vode, što stvara dodatna opterećenja na postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i povećava rizik od zagađenja vodnih tijela tokom obilnih padavina. Održavanje postojećih sistema često je nedovoljno zbog ograničenih finansijskih sredstava i institucionalnih kapaciteta.

Integrirano upravljanje oborinskim vodama je holistički pristup koji uključuje planiranje, projektiranje i upravljanje oborinskim vodama po prirodnom načinu otjecanja tj. uzimajući u obzir cijeli vodni ciklus i specifične lokalne uslove. Fokus je na prirodnom zbrinjavanju oborinske vode i njenom ponovnom korištenju. Ovakav pristup ima pozitivan uticaj na ljude i okoliš, a može biti značajno povoljniji u odnosu na skupe velike sisteme.

Zaštita od štetnog djelovanja oborinskih voda zahtijeva kombinaciju strukturnih i nestrukturnih mjera. Strukturne mjere obuhvaćaju proširenje i modernizaciju postojećih sistema odvodnje, izgradnju retencionih bazena i implementaciju zelene infrastrukture, a posebno je važno i postepeno odvajanje mješovitih kanalizacionih sistema što bi dugoročno smanjilo pritisak na postojeću infrastrukturu. Nestrukturne mjere podrazumijevaju unapređenje zakonskog okvira, razvoj sistema za rano upozoravanje, izradu i implementaciju sveobuhvatne strategije upravljanja oborinskim vodama, izradu općinskih planova upravljanja otpadnim vodama, jačanje kapaciteta za upravljanje oborinskim vodama. Stanovništvo također igra presudnu ulogu utječući na otjecanje oborinskih voda, nivo onečišćenja i učinkovitost strategija upravljanja.

Aquasan mreža u BiH zagovara usvajanje integriranog pristupa upravljanju oborinskim vodama kako bi se smanjili rizici od poplava, povećala otpornost na klimatske promjene i zaštitili vodni resursi. Osim toga, Aquasan mreža u BiH se zalaže za povećanje ulaganja u infrastrukturu s naglaskom na zelena rješenja za oborinske vode i održive tehnologije koje omogućuju efikasno upravljanje oborinskim vodama, smanjujući pritom dugoročne troškove i negativne uticaje na okoliš. Također, saradnja između svih zainteresiranih strana — od lokalnih zajednica do najviših nivoa vlasti uključujući i nevladine organizacije i razvojne partnere je ključ za uspješnu implementaciju održivih rješenja. Kroz ovakve inicijative, BiH ne samo da će poboljšati kvalitetu života svojih građana, već će također osigurati dugoročnu zaštitu svojih vodnih resursa, prilagoditi se izazovima klimatskih promjena i ući u korak s europskim standardima u zaštiti okoliša i upravljanju vodama.

2 Katastrofe nisu uvijek prirodna pojava

INTEGRACIJA MJERA ZA SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA JE KLJUČNA ZA ODRŽIVI RAZVOJ

Klimatske promjene, uz sve češće pojave ekstremnih vremenskih uslova, predstavljaju značajan izazov za BiH, posebno u sektoru vodnih usluga. Kako bi se postigao održiv razvoj i smanjio rizik od katastrofa, potrebno je uložiti značajne napore u integraciju mjera za smanjenje rizika od katastrofa u sve faze planiranja i implementacije projekata u sektoru voda i zaštite okoliša.

To podrazumijeva unapređenje upravljanja vodnim resursima, izgradnju infrastrukture otpornije na posljedice klimatskih promjena te unaprjeđenje sistema za smanjenje i prevenciju katastrofa. Potrebno je razviti sisteme ranog upozorenja za sve potencijalne katastrofe različitih razmjera, učestalosti i dinamike, uzrokovanih prirodnim ili ljudskim faktorima. Nedostatak učinkovitog planiranja sigurnosti voda (*water safety planning*) za identifikaciju, pri-

premu i odgovor na raznovrsne incidentne situacije, uključujući i brzi odgovor i oporavak u slučaju katastrofe, umanjuje mogućnosti javnih vodovodnih/komunalnih preduzeća (JVP/JKP) da pružaju svoje usluge na održiv način što predstavlja potencijalni rizik za zdravlje ljudi.

Aquasan mreža u BiH prepoznaje važnost smanjenja rizika od katastrofa kroz integrirane pristupe koji uključuju identifikaciju potencijalnih katastrofa i preventivnih mjera, jačanje kapaciteta za smanjenje rizika od katastrofa.

Aquasan mreža u BiH snažno podržava izradu i implementaciju strategija smanjenja rizika od katastrofa, sa naglaskom na zaštitu voda i okoliša. Kroz sinergiju između sektora i usmjerenje na održive i integrirane pristupe, moguće je značajno smanjiti rizike i povećati otpornost zajednica na prirodne i klimatske opasnosti.

3 Koliko je star sektor vodnih usluga u BiH?

STVARANJE POVOLJNOG OKRUŽENJA ZA PRIVLAČENJE MLADIH

Sektor vodnih usluga u BiH se već suočava s nedostatkom stručnog kadra, a izazov je sve veći uslijed, s jedne strane, penzionisanja značajnog broja sadašnjih zaposlenika u narednih nekoliko godina i, s druge strane, nedovoljnog broja mladih ljudi koji se priključuju sektoru.

Faktori koji utiču na nepovoljnu starosnu strukturu zaposlenih u mnogim JVP/JKP su, između ostalog:

- Nepostojanje pozitivnih politika i praksi poput planova sukcesije kojim će se regulirati popunjavanje radnih mjesta nakon penzionisanja zaposlenika, planova privlačenja novih zaposlenika, planova uvođenja u posao novih zaposlenika, programa za obuku, mentorstvo i pripravništvo;
- Neusklađenost obrazovnog sistema s potrebama ljudskih resursa u sektoru;
- Sektor vodnih usluga se ne doživljava kao atraktivna industrija u kojoj se može započeti karijera tj. rad u JVP/JKP se ne percipira kao poželjno zanimanje s odgovarajućom platom i naknadama;
- Neadekvatan pristup jačanju kapaciteta i dodatnom osposobljavanju što onemogućava mladim da uvedu inovacije na svoje radno mjesto, ali napredak u karijeri.

Aquasan mreža u BiH zagovara usvajanje planova i programa kojima će se stvoriti povoljno okruženje za privlačenje, obrazovanje, obuku i zadržavanje mladih stručnjaka u sektoru vodnih usluga. Pored toga je nužno raditi na promociji važnosti vodnih usluga i usklađivanja s vrijednostima mlađih generacija kojima je posebno stalo do novih tehnologija, zaštite okoliša i klimatskih promjena.

O Aquasan mreži u BiH

Udruženje za oblasti voda i zaštitu okoliša „Aquasan mreža u BiH“ je organizacija koja je nastala kao odgovor na izazove u sektoru voda i zaštite okoliša u BiH, a sa ciljem da se ojača saradnja između relevantnih sektorskih aktera, promoviraju i zagovaraju zajednički interesi sektora i omogući učenje kroz razmjenu iskustava, znanja, informacija i dobrih praksi te doprinese jačanju ljudskih, organizacionih i institucionalnih kapaciteta u sektoru voda i okoliša.

Aquasan mreža u BiH djeluje od 2010. godine, najprije kao neformalna mreža, a od 2014. godine kao registrirano udruženje koje radi na jačanju vlastitih kapaciteta kroz pripremu i implementaciju projekata na nacionalnom i regionalnom nivou. Spomenuti projekti su omogućili ostvarivanje novih partnerstva, saradnje i koordinacije sa relevantnim akterima iz BiH i Jugoistočne Europe. Pored aktivnosti na jačanju kapaciteta, Aquasan mreža u BiH organizira i doprinosi događajima koji su usmjereni na unaprjeđenje zakonodavno – pravnog i institucionalnog okvira u sektoru vodnih usluga na svim nivoima u BiH.

Kroz spomenute događaje i aktivnosti, Aquasan mreža u BiH je postala prepoznatljiv akter ne samo na području BiH, već i cijele Jugoistočne Europe. Aquasan mreža u BiH ima svoje obučene i certificirane trenere i moderatore koji kroz različite interaktivne formate kao što su obuke, razmjene znanja među jednakim, savjetodavne usluge i sl. primjenjuju najbolje standarde za edukaciju odraslih na teme koje su od strane JLS i JKP/JVP prepoznate kao ključne u sektoru voda i zaštite okoliša. Na ovaj način, Aquasan mreža u BiH se nastavlja graditi kao centar znanja koji svoje iskustvo i znanje prenosi drugima i, na taj način, doprinosi sveukupnom unaprjeđenju sektora vodnih usluga u BiH.

Tel. +387 37 238 768

www.aquasanbih.ba

Udruženje za oblasti voda i zaštite okoliša "Aquasan mreža u BiH"
Bosanskih banova 23, 77 000 Bihać, Bosna i Hercegovina

Kontaktirajte nas